

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198405

UNIVERSAL
LIBRARY

**One of the Inscriptions
IN THE
KUKANUR MALLIKARJUNA TEMPLE**

of the time of Kalachuri Sovideva

(A. D. 1170, October 23rd Friday)

**EDITED BY
NA-BHA (N. B. SHASTRI)**

NIZAM KARNATAK HISTORICAL RESEARCH SOCIETY

Fort, KOPBAL,

1984

ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ಇತಿಹಾಸ ಶಾಖೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸುಮನ

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

ನಾ. ಭಾ.

ಕೊಪ್ಪಳ

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

‘ನಿಜಾಂ ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕ ಸಮಿತಿ’ಯವರ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ
ಕೊಪ್ಪಳ.

ಶಾಸನಕಾಲ, ಕ್ರಿ. ವ. ೧೧೭೦ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೩ನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರ ; ಶಾಸನ ಕವಿ ಶಿವದೇವ.

ಎತ್ತರ ೫ ಅಡಿ, ಅಗಲ ೨೦ ಇಂಚು, ಒಟ್ಟು ಸಾಲು ೭೮.

ಸವತ್ಸ ಗೋವು. ಲಿಂಗ. ಭಕ್ತ.

೧. * ನಮಸ್ತುಂಗ ಶಿರಶ್ಚುಂಬ ಚಂದ್ರಚಾಮರ ಚಾರವೆ | ತೈಲೋಕ್ಯ
ನಗರಾರಂಭ ಮೂಲಸ್ತಂಭಾಯ ಶಂಭವೆ || ಜಯತ್ಯಾ ಎ
೨. ಪ್ಕೃತಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಾರಾಹಂ ಕ್ಷೋಭಿತಾರ್ಣವಂ ದಕ್ಷಿಣೋನ್ನತ
ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರ ವಿಶ್ರಾಂತ ಭುವನಂ ವಪುಃ | ಸ್ಪಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರತಾಪ
ಪ್ರ
೩. ಬಳ ಕಳಚುರಿಕ್ಷಾಪ ವಂಶ್ಯಂ ಮದಾಂಧಾರಿ ಸ್ತೋಮಾಂಬೋಧಿ
ಕುಂಭೋದ್ಭವನುದಿತ ಜಯಶ್ರೀ ವಧೂವಲ್ಲಭಂ ಲೋಕಸ್ತುತ್ಯಂ
ಚಕ್ರ
೪. ವರ್ತಿ ಪ್ರಥಿತ ಗುಣಗಣಾವಾಸ ನುವ್ವೀಶಮಸ್ತುನ್ಯಸ್ತಾಂಘ್ರಿ ದ್ವಂದ್ವ
ನೇಂ ರಾಜಿಸಿದನೊ ಜಗದೊಳು * ಸೋವಿದೇವಾವನೀಶಂ || ದೊರೆವೆತ್ತ
ತದನ್ಯ
೫. ಯ ವೀಶ್ವರಾಂಶವೆಂಬುದು ಸುವರ್ಣ ಪ್ರಿಷಭ [ಧ್ವ] ಜಡಿಂ ವರ ಡಮ
[ರುಕ ತೂ]ರ್ಯದಿನೊಪ್ಪಿರೆ ಕಳಚುರಿ ಭೂಪರದಱಿಳಿನೆ[ಬ]ರು
೬. ವೆಸೆಯ[ಲು] ಒಗೆದ[ಂ] ತತ್ಕುಲದೊಳು ಜಸವೊಗೆದಿರೆ ತತ್ಕುಲದೊಳ
ಸಮಬಳನಸಗಂ ಮೈರಿಗಳ ರಣಿತಲೆಯೊಳು ಪಡಿದೊಗೆದು ನಿಜಾ[ಂ]
೭. ಕದಸಗವೆ[ನೆ]ಸೆವಿ[ನೆ]ಗಂ || ತತು ಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಜಾರಿ ಬಳಮೊನ್ನಲು
ಬನ್ನಮಂ ಕಂನಮಂ ತತು ಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಜಾರಿತಳೆ[ಯ]

ಈ ಶಾಸನದ ಪಾಠವನ್ನು ಶ್ರೀ ತಿ. ತಾ. ಶರ್ಮರವರು ನಾವು ಕಳಿಸಿದ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ
ಸರಿಪ್ಪರಿಸಿ ಕೆಲವು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು.—ನಾ. ಭಾ.

* ಸಾಧದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪದ ಒಂದು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ಕಂಡುಬರುವ ಓಂ ಎಂಬುದರ ಸಂಕೇತ.

1 ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದಗಳು ಇಲ್ಲ ; ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವರದಲ್ಲೇ
ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾತ್ರಾಧಿಕೃತವಾದರೂ ಲೇಖಕರು ಸ್ವರವನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

೮. ಲು ಹೃದ್ರೋಗಮಂ ಜೋಗಮಂ ತತು ಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಜಾರಿ
ಬಳಮಂ ಪೆಣ್ಣಾಡಿ ಪೆಮ್ಮಾಡಿ ತತ್ಸತುಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಜಾರಿ
ಶಿಖಿಮಾ

೯. ಕೋದ್ಯಜ್ಜಲಂ ನಿಜ್ಜಲಂ || ತನಂದನಂ ಪ್ರತಾಪ ಮರುಂನಂದನ
ನಮಳ ಸೂನ್ಯತೋನತಗುಣ ಭಾಸ್ವ[ಂ]ನಂದನನು[ರುಖಚರ] ಸರಿಂ
ನಂದನನೆನಿ

೧೦. ಸಿ ಸೋವಿದೇವಂ ನೆಗಳ್ಳಂ || ಮಲೆ*¹ವದಟಕ್ಕರ್ಡಂಗುವ ಮಹೀಪತಿ
ಗಳು*² ಸರಣೆಂದಿದ್ದು ಮಂಡಲಿಕರಡಂಗದಾಟವಿಕರೊವ್ವರು
ಎಲ್ಲೆನೆ ಕೂ

೧೧. ಡೆ ಧಾರಣೀವಳಯಮನಾಳ್ಳು ತನೆಸೆವ ರಾಯಮುರಾರಿವೆಸರು
ಪೊದಳ್ಳೆಯಿಂ ನೆಲೆಗೊಳೆ ಸೋವಿದೇವ ಪ್ರಿಥಿವೀಪತಿ ವಿಕ್ರಮಮಂ
ನಿಮಿಚ್ಚಿದಂ || ಅನ್ನಿನಿ

೧೨. ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ[ಂ] ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ[ಂ] ಮಹಾ
ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ಕಾಳಾಂಜರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ
ಸುವರ್ಣ*³ ಪ್ರಷಭ ಧ್ವ

೧೩. ಜ ಡಮ[ರುಕ*⁴] ತೂರ್ಯ ನಿಗೋರ್ವ*⁵ಷಣ[ಂ] ಕದನ ಪ್ರಚಣ್ಣ
ಮಾನ ಕನಕಾ[ಚ]ಳ ಸುಭಟರಾದಿತ್ಯ ಕಲಿಗಳಂಕುಸ ಸನಿವಾರ
ಸಿದ್ಧಿ ಗಿರಿದುರ್ಗಮ್ತುಲ್ಲ

೧೪. ಚಲದಂಕರಾಮ ಕಳಚುರಿ ಕುಳಕಮಳ ಮಾತ್ತಂಡ ಪ್ರತಾಪ ಲಂಕೇಶ್ವರ
ರಿಪು ಮದನ ಮಹೇಶ್ವರ ರಾಯಮುರಾರಿ ಭುಜಬ

೧೫. ಕಮಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಸೋವಿದೇವರಸರು ಮೊದೆನೂರ ಕುಪ್ಪದೊಳು ಸುಖ
ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯುತ್ತಮಿರೆ || ತತು ಪಾದ
ಯುಗಳ ಕಮಳ ಸ

೧೬. ಮುತು ಪ[ಂ]ನ್ನ "ಪರಾ[ಗ] ಮತ್ತ ಮಧುಕರ ನವನೀ ಭೃತು ಪರಿವೃಥ
ಧೈರ್ಯಂ ವಿಳಸತು ಪುಣ್ಯಂ ತೇಜಿರಾಜ ದಂಡಾಧೀಶಂ || ಆ ಗುಣ

೧೭. ನಿಧಿಯ ವಂಶವತಾರವೆಂತೆನೆ || ದೊರೆವೆತ್ತ ನಂದವಾಟೀ ಪುರದೊಳು
ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ದೇಶಿಕಸ್ವಾಮಿಯ [ಭಾ]ಸುರ ಕುಲದೊಳಗಸ್ತುಕುಲಾಭ

2 ಇಲ್ಲಿನ ಏತವು ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲಿಡ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತದಾದಂತೆ ಅಕ್ಷರದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏತ್ತ ಸಂಕೇತದ ಕುರುಹು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

3 ತಾಲು ಣ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನು ದಂತ್ಯದ ನ ವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನ ಲೇಖಕರ ಅಚಾರ.

4 ಈ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹಂಸಪಾದ ಹಾಕಿ ಪಾದದ ಕೆಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾರೆ.

5 ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಾಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ವರ್ಗ ದ್ವಿತೀಯವನ್ನು ಒತ್ತಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

6 ೧೧ನೆಯ ಸಂಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಂತ್ಯತಾಲವ್ಯ ರೂಪಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಈ ಸಂಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ದಂತ್ಯ ನಕಾರದ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೧೮. ರಣರೆನಿಪ್ಪಣ್ಣರೆಸೆದರುರ್ವೀ*⁷ದೇವರು || ತದ್ವಂಶದೊಳೆಸೆದಂ ವಿಳಸದ್ವೃತ್ತಂ
ಕಾಳಿಮಯ್ಯನಾಯಕ ತನಯಂ ಸದ್ವಿ[ನ]ಯಂ ಧೈರ್ಯ ಮಹೀ
ಭೃದ್ವಯ
೧೯. ಬಮ್ಮದೇವನಾಯಕ ನನಘಂ || ವರ ಗುಣನಿಧಿ ಹೊ[ಂ]ನರ ಬಮ್ಮರ
ಸಂಗಂ ಜಕ್ಕಣವೈಗಂ ಪುಟ್ಟಿದರಾದರದಿಂ ಕಾವಣ ದಂ
೨೦. ಡೇಶ್ವರನುಂ ಪ್ರಭು ತೇಜಿರಾಜ ದಂಡಾಧಿಪನುಂ || ಅವರೊಳಗೆ ಪ್ರವಿ
[ಪು]ಳ ವಿವೇಕದೊಳು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಭು ಸುತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೇನಪು
೨೧. ದುಚಿತಂ ಪುತ್ತೋ ಭವತಿ ಪಿತಾಸ್ವಯವೆಂಬಾ[ದ್ಯ] ವಾಕ್ಯದಿಂ ತೇಜಿ
ರಾಜ ದಂಡಾಧಿಪನುಂ || ಈ ಧರೆ ಬಣ್ಣಿಕುಂ ಕಳಚುರಿ ಕ್ಷಿತಿಪಾಳಕ
ಸೋವಿದೇವ ಧಾತ್ರೀಧವ [ಮಂ]
೨೨. ತ್ರಿಯಂ ಬುಧ ಸಮಾಜಸರೋಜ ಸರೋಜ ಮಿತ್ರನಂ ಸಾಧಿತ ವೈರಿ
ಚಕ್ರನನುದಾತ್ತ ಗುಣಾಂಬುಧಿ ತೇಜಿರಾಜ ದಂಡಾಧಿಪನಂ ಪರಾರ್ಥ
೨೩. ನಿಧಿಯಂ ನುತ ಮೂರ್ತಿಯ ನುಡ್ಧಕೀರ್ತಿಯಂ || ಕೈಯ್ಯಂ ಮುಗಿ
ದು⁸ರ್ವರೆ ಭಾಷ್ಪೆಯೆನೆ ನಿಪ ಮಂತ್ರಿ [ಲ. ನ] ಮಣಿಮುಕುರನ
ಕಾ
೨೪. ಮೈಯ್ಯನ ಸಹಜಾತಂ ತೇಜಯ್ಯಂ ದಂಡಾಧಿನಾಥ ಮಂಡನಸೆಸದಂ ||
ವರಗುಣ ಭರಿತಂ ಪರಹಿತ ಚರಿತಂ ಬೆಳ್ಳಲದ ನೆಗಳ್ಳ ದಂಡಾಧೀ
೨೫. ಶಂ ಸರನಿಧಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ್ಯಂ ಗಿರಿವರ ಧೈರ್ಯ್ಯಂ ತೇಜರಾಜನೂರ್ಜಿತ
ತೇಜಂ || ಜನಕಂ ಶ್ರೀ ಬಮ್ಮಣಾರ್ಯಂ ಜನನಿ ಜನಸುತಾಚಾರಿ
೨೬. ಜಕ್ಕಯ್ಯಯಣ್ಣಂ ಮನುಮಾಗ್ಗಂ ಕಾಮದಂಡಾಧಿಪತಿ ಕಳಚುರಿ
ಕ್ರಾತ್ರಿಧಿಪ ಸೋವಿದೇವಂ ಜನವಂದ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೈವಂ ಗಿರಿಪತಿ
ತನಯಾ
೨೭. ಧೀಶ್ವರ ಶಂಭು ಜನ್ಮಾವನಿಭಾಸ್ತಂ ನಂದವಾಟೀಪುರವೆನೆ ಧರೆಯೊಳು
ತೇಜಿರಾಜಂ ಕೃತಾರ್ಥಂ || ಆ ನೆಗಳ್ಳ ತೇಜಿರಾಜ ಚಮೂನಾಥ
೨೮. ನ ಮೈಯ್ಯನಂ ಚಮೂಪತಿ ತಿಳಕಂ ಶ್ರೀನಿಧಿ ವಿವೇಕನಿಧಿ ಮಹಿಮಾ
ನಿಧಿ ತೇಜಯ್ಯನ ಧನ ಬುಧ ನಿಧಿ ನೆಗಳ್ಳಂ || ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಕರಣಂ
[ಗ]
೨೯. [ಳೆಂ] ತಪ್ಪವರೆನೆ || ಕರಣ ಪಿತಾಮಹನಂ ಕಳಚುರಿ ಭೂಪಕುಳ
ಪ್ರಧಾನನಂ ದ್ವಿಜವಂಶಾಭರಣನನುಪಮ ಮತಿಯಂ ಧರೆ ಬೊಪ್ಪಣ
ನಾಯಕನ[ಲಂ]

7 ಪ್ರಧಾನಾಕ್ಷರವನ್ನು ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಅಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ವಕಾರವನ್ನಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಸುವ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

8 ೧೮ನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ವಕಾರದ ಮೇಲಿನ ಟೀಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ.

೨೦. [ಪಿಂ] ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಭೂವಿನುತಂ ಶ್ರೀಕರಣದ [ವಾವ]ಣದೇವಂ
ನಿಜಾಗ್ರಜಾತನೆನಲು ವಿದ್ಯಾ[ವಿ]ನಯ ಗುಣ ಸಮ್ಪ್ರದ್ಧಿಯೊಳಾ[ವಂ]
ಮಹದೇವ ನಾಯಕಂ
೨೧. [ಗೆ]ಣೆಯನಿಪಂ || ನುತನಂ ಸಮಸ್ತ ಗುಣ ಸಂಯುತನಂ ಶ್ರೀ ಸೋವಿ
ದೇವ ಭೂಪನ ಸಚಿವೋನ್ನತನಂ ಗುಣಿ[ಗೊಲ್ಲೊ]ಣ ಪಂಡಿತನಂ
ಧರೆ ಪೊಗುಳ್ಳುದಖಿಳ ವಿಬು
೨೨. ಧ ಸ್ತುತನಂ || ಲೋಕಸ್ತು[ತ್ಯಾ]ದಾಯ್ಯಂ ಶ್ರೀ ಕರಣದ ಕಾಳಿಮಯ್ಯ
ನಾಯಕನನುಜಂ [ರಾ]ಕೇ[ಂ]ದೂಜ್ಜ್ವಳಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕಾನ್ತಾಧಿ
ಪತಿ ಸೊಗಯಿಪಂ
೨೩. ಮಧುವಯ್ಯಂ || ಅನುಪಮ ರಾಯ ಮುರಾರಿಯ ಮನದಂನನೆನಿಪ್ಪ
ಸಚಿವನಂ ನೆಗಳ್ಳ ಪಸಾಯ್ತನ [ನೊ]ಸೆದು ಪಡಪವಳರೊಡೆಯನ
ನೊಲವಿಂ ಬಂಮ್ಮಿ
೨೪. ದೇವನಂ ಧರೆ ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಸ್ಥಳದ ಕರಣಂಗಳು || ವಿನುತಗುಣಂ
ಗುಣವಜ್ಜನ ಜನಕಂ ಗುಣಾತ್ಮನೆನಿ[ಪೊಳ್ಳಿ]ನೆ ಪೆಂಪಿನ ಕಣಿಯೆನೆ
ನೆಗರ್ದಾದಿತ್ಯ ನಾ
೨೫. ಯಕ[ಂ] ನುದಾತ್ತ ರತ್ನ ನಾಯಕನೆಸೆದಂ || ವರಸತ್ವಗುಣೋನ್ನತಿ
ಯೊಳು ಪಿರಿ[ಯಂ] ಗೋವಿಂದೇವನಿಂದೆನಿಸಿದುದಿದೊರೆತು
೨೬. ಮಧುಸೂದನ ಪ್ರಿಯ ನಿರತನ ಮಹದೇವ ನಾಯಕನ [ಪು]ದಿದ
ಜಸಂ || ವಿನುತ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯನಿಧಿಯೆನಲೈಂ
೨೭. ಪುವಡೆದ ಗೊಲ್ವಣ ವಿಭುಗಂಗನುಕೂಳ ಮಂತ್ರಿ ನರಸಿಂಹ ನಾಯಕಂ
ಶಿಷ್ಯತುಷ್ಟಿದಾಯಕನೆಸೆದಂ || [ಹ]ರಪದ ಭಕ್ತಿಯುತಂ ಶಂಕ
೨೮. ರ ಪಾದಾಂಭೋಜ ಮತ್ತ ಭೃಂಗಂ ಗಿರಿಜಾವರ ಪದ ಪೂಜಕನೆನೆ
ದಾಸಿರಾಜನಂ ಧನ್ಯನೆಂದು ಪೊಗಳದರೊಳರೆ || ವರಗುಣಿ ಧರಣೀ
ದೇವೋತ್ಕ
೨೯. ರ ಚೂಡಾಮಣಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿನ್ತಾಮಣಿ ಭಾಸುರತರ ತೇಜದ ಕಣಿಯೆನೆ
ಧರೆ ಕರಣದ ನಾಚಿಮಯ್ಯ ನಾಯಕನೆಸೆದಂ || ಧರೆ ಬೊಪ್ಪ
೪೦. ಣ ನಾಯಕನಿಂ ಪಿರಿಯನ ಗುಣಿ ಚಿದ್ಧರಾಜ ವಿಭುವಿನ ಸುತನಂ ಕರ
ಣಾಗ್ರಗಣ್ಯನಂ ನಾಚರಸನಭಿವಿನುತ ಕೀರ್ತಿ ನಿಧಿಯಂ
ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಪ್ರಕಟಿ
೪೧. ತ ಕೀರ್ತಿಗಳು ಮಧುವ ಗೊಲ್ವಣ ಪಂಡಿತ ಬಮ್ಮದೇವ ನಾಯಕ
ಮಹಾದೇವ ನಾಯಕ ಜಗನ್ನುತ ಬೊಪ್ಪಣ ನಾಯಕರ ಗುಣಾಧಿಕ
ಕರಣಂಗ

೪೨. ಈಗ್ಗೆ ದಧಿಕಾರಿ ಚಮೂಪತಿ ತೇಜಿರಾಜನೆಂಬ ಕುಟಿಲಚಿತ್ತರೊಂದಿದ
ರಿದಾಶ್ರಿತ ಕೋಟಿಯ ಪುಣ್ಯವಾಗದೆ || ಇನ್ನೆನಿಸಿದ ಕರಣಂಗಳೊಡನೆ
ಬರೆ ಬೆಳ್ಳಲ
೪೩. ನಾಡಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಕರಣಂ ಬಾಹತ್ತರ ನಿಯೋಗಾಧಿಪತಿ ಮಹಾ
ಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕಂ ತೇಜಿರಾಜಂ ನಿಜಾಧಿಕಾರದ ಮಹಾಗ್ರ
ಹಾರಂ ಕುಕ್ಕ
೪೪. ನೂರ್ಗ್ಗೆ ಬಿಜಯಂ ಗೆಯ್ಯು ಸಕ ನೃಪ ಕಾಲಾತೀತ ಸಂವತ್ಸರ ಶತಂ
ಗಳು ೧೦೯೦ನೆಯ ವಿಕೃತ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧೨
ಶುಕ್ರವಾರ
೪೫. ಪುಣ್ಯದಿನದೊಳು ಆ ಕುಕ್ಕನೂರ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸಂನ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ ಗಡ್ಡು [ಕೋ] ಪರಿಪೂರ್ಣನಂತರಂ
ಗೋಕ್ಷೀರ ಸಹಸ್ರ
೪೬. ಗಡ್ಡುಕಾ ಪುರಸ್ಕರಂ ಮಹಾವೂಜಿಯಂ ಮಾಡಿ ಸಮಸಂತರಂ ಕರ
[ಣಾ]ನುಕೂಲ್ಯದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ [ಕ]ಳಚುರಿ ಚ್ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭುಜಬಳ
ಮಲ್ಲ
೪೭. ರಾಯ ಮುರಾರಿ ಶ್ರೀ ಸೋವಿದೇವರಸಗ್ಗೆ ಬಿನಪಂಗೆಯ್ಯು ಸಕಾ
ರುಣ್ಯ ದಾನವಾಗೆ ಪಡೆದು || ಜಲಧಿಪ್ರತೋರ್ವರೆಯೊಳು ಬೆಳ್ಳಲ
ನಾಡೊ[ಳ್ಳು]
೪೮. ಕುಕ್ಕನೂರು ಮುಪತ್ತ[ಱಿಕ್ಕಿ^{೧೦}]ಳಿತ್ತಲು ಮೊಪ್ಪುವ ಚೆಲ್ವಿಂ ಹಾಡಲಗೆ
[ಱಿ^೯] ಧನಧಾನ್ಯ ಜನ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಸೆಗೆಂ || ಎನಿಸಿದ ಹಾಡಲಗೆಱಿ^೯
[ಸಮ]
೪೯. ನೆನೆ ಭೂನುತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪ್ರಭುಗಂ [ಪ್ರ]ಂಪಿನ ವಿಪ್ರಕೃಳ್ಳಂ
ದಂಡನಾಯಕಂ ತೇಜಿರಾಜ ಬುಧನಿಧಿ ಕೊಟ್ಟ || ಅಂತು
೫೦. ದೇವಂ ಭೂದೇವರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಗೆಯ್ಯು ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ
ಸರ್ವ ಬಾಧಾಪರಿಹಾರಂ ಸರ್ವ ನಮ
೫೧. ಸ್ಯ ಮಾಚಂದ್ರಾಕ್ಷ್ಯಾಸ್ಥಾಯಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸಂನ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ದೇವಂ ಭೂದೇವೋಪಭೋಗ್ಯೋಗ್ಯಮಾಗೆ ದಂಡ
ನಾಯಕ
೫೨. ತೇಜಿರಾಜನುಂ ಕರಣಂಗಳುಂ ಬಿಟ್ಟರಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಸೀಮಾ ಸಂಬಂಧಿ ||
ಮೂಡಣ ಮೇರೆ ಮಂಗಳೂರ ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ ಕೊತ್ತು

9 ಒತ್ತಕ್ಷರದ ವಕಾರ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಕಾರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಬಳಿಯ ಉದಾಹರಣೆ.

10 ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಕಟ ರೇಖವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲು.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯ್ದೊಂದು ಶಾಸನ

೫೩. ರ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಕಲು ಮಂಗಳೂರ ಹಿರಿ
ಯೂರ ಹೊಲವೆರೆಯ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಕಲ್ ಮೂ¹¹
೫೪. ಡಣ ತೆಂಕಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ ಸಿರಿಮಾರ ಹೊಲವೆರೆ ಎಮ್ಮೆಗುಂಡಿನ
ಮೂಡಣ ಮೆಯ್ಯ ಕವಿಲೆಯಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಪಡುವಲು ತೆಂಕಣ ಮೇರೆ
ಸಿರಿಯೂರ
೫೫. ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ ಕಾತುರ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ
ಪಡುವಲು ಕುಸುವನ ಹಳ್ಳ[ದೊ]ವ್ವರಿವಿಡಿದ ಸಿ[ರಿ]ಮಾರ ರತುವ
ಗೆಯ್ಯ ಬೆದ
೫೬. ವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲವೆರೆಯ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಪಡುವಲ್
ತೆಂಕಣ ಹಡುವಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲವೆರೆಯ
ಆ ಕುಸುವನ ಹ
೫೭. ಳ್ದ ನೀರ್ವರಿಯ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಬಡಗಲ್
ಹಡುವಣ ಮೇರೆ | ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಮೊಲವೆರೆಯಾ ಕಾತರಿಕೆಯಮೇಳೆ
ಯೊಳಗಣ ಕರಿಯ
೫೮. ಕಲ್ಲ ಹೊರೆಯ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಬಡಗಲ್ ಹಡುವಣ ಬಡಗಣ
ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ | ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲದ ಬಳ್ಳಂಗಿಟಿಯ ಗೊರ
ಮೊಂಬಲದ ಮುಗ್ಗುಡ್ಡೆಯ ಬ
೫೯. ನ್ನಿಯ ಕೊತ್ತುರ ಬಡಗಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಲ್ ಬಡ
ಗಣ ಮೇರೆ | ಆ ಗೊರವಂಬೊಲದ ರಾವಣಿಕೆಯ ಹೊಲವೆರೆಯ
ಬಳಿಯ ಕಲ್ ಹೊರೆ
೬೦. ಯ[ಣ] ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಲ್ ಬಡಗಣ ಮೂಡಣ
ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ | ರಾವಣಿಕೆಯ ಮಂಗಳೂರ ಹೊಲವೆರೆಯ
ಕಾರೆಯ ಕೊತ್ತುರ [ಹೊರೆ]
೬೧. ಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ ! ಈ ಸೀಮೆಯಿಂದೊಳಗಣ ಭೂಮಿ ನಿಧಿ ನಿಧಾನ
ಸಿಕ್ಕೇಪ ಸಹಿತಂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ದೇವಗೊಂದು ಭೋಗ ದೇವರ ಬ್ರ
೬೨. ಹ್ಮಪುರಿಗಳಪ್ಪ ಭೂದೇವಗೊಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಸಲ್ಪದಲ್ಲಿ ದೇವರ
ಭಾಗದಿಂದಾದರ್ಥಂ ದೇವರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ ರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ ಸಲ್ಪ
ದುಳಿದೊಂದು ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯೊ
೬೩. ಳಗೆ ವಸಸ್ತಮಾಧವ ದೇವಗ್ಗೆ ಮತ್ತರ್ ಗಂ ನುಳಿಯ ಉಳಿದ
ಭೂಮಿಯಂ ತೆಂಗಿನ ಮಾಧವ ದೇವರು | ಕಳಸವಳ್ಳಿಯ ನಾರಾಯಣ
ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್ ಸಾ

11 ಮಕಾರದ ಒತ್ತಕ್ಷರವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಕಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬೪. ಎರದ ಸೋಮೇಶ್ವರದ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್ | ಕಾಳಿದಾಸ ಭಟ್ಟ
ದೀಕ್ಷಿತರ್ | ವೇದಾನ್ತದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್
ಪುರಷೋತ್ತಮ ಭಟ್ಟ ಸೋಮೇಯಾಜಿಯ
೬೫. ರು ಮಹದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್ | ಚಂದ್ರ ಸೋಮೇಯಾಜಿ
ಯರು | ಚೌನ್ದ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚೌಧಾಯನ ಚೌನ್ದೆಯ
ಕ್ರಮಿತರು | ನಾರಸಿಂ
೬೬. ಹ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ | ನಾರಾಯಣ ಘಳಿಶಾಸರು | ಹಿಟ್ಟಿಯ
ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು | ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಅದಿತ್ಯ ಘಳಿಶಾಸರು |
ಕೇಶವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ
೬೭. [ಯ]ರು | ಸ್ವಾಮಿ ಕುಮಾರ ಭಟ್ಟರು | ಹರಿಹರ ಭಟ್ಟರು | ಗೋವಿಂದ
ಭಟ್ಟರು | ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಾಧವ ಭಟ್ಟರು | ಯೋಗೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾ
ಧ್ಯಾಯರು | ಚೌಂಣ್ಣೋ
೬೮. [ಜಾ]ತಾಗ್ನಿಗ[ಳಾ] | ಶಂಕರ ಘಳಿಶಾಸರು | ಸೋಮೇಶ್ವರ ಘಳಿಶಾ
ಸರು | ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಘಳಿಶಾಸರು | ಶ್ರೀಧರ ಭಟ್ಟರು | ನಾರಾಯಣ
ಷಡಂಗಿಯರು
೬೯. [ಶಿ]ವ ದೇವರು ಗೋವಿಂದ ದೇವರು | ಕೇಶವ ಘಳಿಶಾಸರು | ಇನ್ನಿವರ್
ಸಮಾನ್ಯಾಂತಮಾಗೆ ಹಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟರು | ಆ ದೇವರ ಮೇಲಾರೈಯ್ಕಿ
೭೦. [ಯಂ] ದೇವರ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರಗಣಾರಯ್ಯರು || ಸ್ಥಿರಮತಿ ತೇಜಿರಾಜ ಪೃತ
ವೇಶ ಸಗಸ್ತ್ಯ ವಿಭೂಷಣಂ ಗುಣಾಕರ ನೂಸದಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿದು
ಸೂರ್ಯ
೭೧. [ಸು]ಧಾಂಶು ಸುರಾದ್ರಿ ರಾಜಭಾಸುರ ಸುರಕೋಟಿ [ನಿಲ್ವಿನಗಂ]
ಧರೆಯೊಳ್ ಶಿವ ವಿಶ್ವತೋರ್ಪರಾಮರ ನಿವಹೋಪಭಾಗ್ಯವೆನೆ
ನಿಲ್ವೆ ಜನ ಸ್ತುತ ವಿ
೭೨. ನ್ನಿದೆಂಬನಂ | ಪ್ರಿಯದಿಂದಿನಿಂದ ಸೆಯ್ವೆ ಕಾವ ಪುರುಷಂಗಾಯಂ
ಮಹಾಶ್ರೀಯುಮಕ್ಕೆ ಇದಂ ಕಾಯದ. . ಪಾಪಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೋ
ರ್ವಿಯೊ
೭೩. ¹²[ಳ್ವಾ]ರಣಾಸಿಯೊಳೊಳ್ಕೊಟ ಮುನೀಂದ್ರರಂ ಕವಲೆಯಂ ವೇದಾ
ಧ್ಯರಂ ಕೊನ್ನದೊಂದಯಶಂ ಸಾರ್ಗುಪದಿಸ್ಸು ಸಾೞಿದವುದೀ
ಶಿಳ್ವಾಕ್ಷರಂ ಧಾತಿ

12 ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಲು ಇದ್ದು, “ಗಳಿಗೆಯಶಂಕರ ಘಳಿಶಾಸರು | ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಘಳಿಶಾಸರು” ಎಂದು - ಹಿಂದೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ - ಮರತವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಗಡೆ ಕತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೭೪. ಯೊಳು | ಅಲ್ಲಿ...ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ದೇವರ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ತುಪ್ಪದ ಚಂಡೆಯ ನಾಯಕಂಗೆ
ದೇವಗ್ಗೆ ಬಿ
೭೫. ಸಕೆಯ್ದುಣ್ಣ ಪಡಿಯ[ಱಿ]ಕೆಯ ಕೆಯಿಮುತ್ತರು.....ಪಲಬರ್
ವೊಗಳಲಗಪ್ಪರ ಕುಳತಿಳಕಂ ನೆಗಲ್ಲ ಸುಕವಿ ಪರಮಾ
೭೬. ..ಸುತಂ ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ವಂ ಸಜ್ಜನ ತಿಲಕನೆನಲು ಮೆಚ್ಚನಾವನೀ
ಶಾಸನಮಂ | ವರ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇವರಾಜನಂಗನೆ
೭೭. ಯ ಮಾಳೆಯಕ್ಕನ ತನಯಂ ಬ[ರೆ]ದನಿದಂ ಶ್ರೀ ನಗೆವಡೆಯರ ತಿಲಕಂ
ಗಣಕ ಮಂಡನಂ ಶಿವದೇವ || ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾ
೭೮. ಗ್ರಹಾರ ಕುಕ್ಕನೂರು ಸಾಸಿವ್ವರ ವರಪುತ್ರ ನಚ್ಚಿನ ಕ[ಮ್ಮ]ಟ
ದೊಡೆಯಂ ಚನ್ನೋಜನ ಮಗಂ ಡಾವೋಜಂ ಬಿಸಕೆಯ್ದು ಬರೆದ
ಶಾಸನಮಂ ||
-

ಶಾಸನದ ಹಿನ್ನಡಿ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಕುಕನೂರು' ಎಂಬುದೊಂದು ಗ್ರಾಮ; ಇದು ಸದರ್ನ ಮಠಾಠಾ ರಯಿಲ್ವೇಯ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಗುಂತಕಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಬನ್ನಿ ಕೊಪ್ಪ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಆರು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂಗಣದ ತಾರೆಗಳಂತಿರುವ ಅವೆಷ್ಟೋ ಶಾಸನಗಳಿದ್ದರೂ ಇದೊಂದರ ಹೊರತು ಯಾವ ಶಾಸನವೂ ಕವಿನಾಮ ಕೀರ್ತನೆಯ ಗೆಯ್ತಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ

ಪಲಬರ ಪೊಗಳಲಗಸ್ತೂರ
ಕುಲತಿಲಕಂ ನೆಗಳ್ಳ ಸುಕವಿ ಪರಮಾ. . ಸುತಂ
ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ಳಂ ಸಜ್ಜನ
ತಿಲಕನೆನಲು ಮೆಚ್ಚು ನಾವನೀ ಶಾಸನಮಂ ||

ವರ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇ
ವರಾಜನಂಗನೆಯ ಮಾಳಿಯಕ್ಕನ ತನಯಂ
ಬರೆದನಿದಂ ಶ್ರೀನಗೆವಡೆ
ಯರ ತಿಲಕಂ ಗಣಕಮಂಡನಂ ಶಿವದೇವ ||

ಎಂದು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೊಂದು ಸಂದೇಹ. ಮೊದಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ—'ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲ ತಿಲಕಂ ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ಳಂ' ಎಂದಿದೆ; ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ—'ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇವರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮಾಳಿಯಕ್ಕನ ತನಯನೂ ಶ್ರೀನಗೆವಡೆಯರ (?) ಕುಲ ತಿಲಕನೂ ಗಣಕ ಮಂಡನನೂ ಆದ ಶಿವದೇವನು ಇದನ್ನು ಬರೆದನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪೇಳ್ಳಂ' ಎಂದಿದ್ದು ಶಾಸನ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬರೆದನು' ಎಂದಿದ್ದು ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ 'ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲ' ಎಂದರೆ ಅಗಸ್ತೂರ ಗೋತ್ರವೇ? ಹೀಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯವು ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಶಿವದೇವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ; ಮೇಲಾಗಿ 'ಬರೆದನು' ಎಂದೂ ಉಸುರುತ್ತಿದೆ; ಹೀಗಾಗಿ ಶಾಸನ ಕರ್ತೃವು ಶಿವದೇವನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಬರೆದನು ಎಂದರೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದವನು ಎಂದೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೇ? ಆದರೆ ಶಾಸನ ಕೆತ್ತಿಸಿದವನ ಹೆಸರು ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದ ಮುಂದೆ

“ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮಸ್ತುಹಾಗ್ರಹಾರ ಕುಕ್ಕನೂರು ಸಾಸಿರ್ವರ ವರವುತ್ತು
ನಚ್ಚಿನಕ [ಮ್ವ] ಟಡೊಡೆಯಂ ಚನ್ನೋಜನ ಮಗಂ ಡಾವೋಜಂ ಬೆಸಕೆಯ್ದು
ಬರೆದ ಶಾಸನಮಂ”

ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ¹³ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲವು ಗೋತ್ರವಾಗಿರದೆ

13 ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲದ ಪರಮಾ. . ಸುತನು ಕವಿತೆ ಹೇಳಿ ಶಿವದೇವನಿಂದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದ ಬಳಪದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿರಬಹುದು. ಡಾವೋಜನು ಆ ಅಕ್ಷರಗಳ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣಿರಿಸಿರಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. (ತಿ.ತಾ.ಶ.)

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲದ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಶಿವದೇವನೇ ಕವಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಹೀಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ಶಾಸನ ಕವಿಯ ನಾಮವು ಉಪಲಬ್ಧ ವಾದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?¹⁴

ಈ ಶಾಸನಸ್ಥ ದಾತೃವಿನ ಕುಲವೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲವು, ಕವಿಯದೂ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಲವು. ಒಂದೇ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯೂ ದಾತೃವೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶಾಸನವು ಆಪೂರ 'ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ'ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಮಹಾಮಾಯಾ' ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅನತಿದೂರಲ್ಲಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾಗಾರದ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಲಕ್ಕಿದೆ. ಇದೇ ದ್ವಾರದ ಎಡಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆರಡು ಶಾಸನಗಳೂ ಉಂಟು.¹⁵

ಶಾಸನದ ಭಾಷೆಯೂ ಬಂಧವೂ ಅಂತಹ ಪ್ರೌಢವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ; ಸರಳ ವಾಗಿದೆ. ಶಾಸನ ಕೆತ್ತವನಿಂದ, 'ವ್ರಿಷಭ,' 'ವ್ರಿಧ,' 'ವ್ರಿತ್ರ,' 'ವ್ರಿಪ' ವೊದಲಾದುವು ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ್ಯರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ೨೩ ಕಂದಪದ್ಯಗಳು, ೩ ಚಂಪಕ ಮಾಲೆಗಳು, ೩ ಮತ್ತೇಭ, ೧ ಉತ್ಪಲಮಾಲೆ, ೧ ಸ್ತಂಭರಾ—ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೩೦ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದು, ಮೇಲೆರಡು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುಷ್ಟುಪಗಳಿವೆ.

ಈಗ ಈ ದೇವನಿಗೆ 'ಹಾಲೇಶ್ವರ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತೇಜಿರಾಜನು ಗೋಕ್ಷೀರ ಸಹಸ್ರ¹⁶ ಗಡ್ಡಕಾ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಹಾವೂಜಿಯ ಮಾಡಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಒಂದಿದೆಯೇ ಎನೋ!

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದಾನವಾಗಿ ಬರುವ 'ಹಾಡಲಗೆಟಿ'ಯು ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧ ವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಸೀಮಾಂತರಗಳಾಗಿ ಉಲ್ಲಿಖಿತಗಳಾದ 'ಮಂಗಳೂರು,' 'ಬಿದವಟ್ಟಿ,' 'ಕಾತರಿಕೆ,' 'ರಘುನಿಕೆ' ವೊದಲಾದ ಆಗಿನ ಕುಕ್ಕನೂರ ಮೂವತ್ತೆರೊಳಗಣ ಊರುಗಳು ಈಗಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಕಳಚುರಿ ವಂಶದವರನ್ನಿಲ್ಲಿ, 'ಕಾಳಾಂಜರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ' ಎಂದು ಸಿದ್ಧೀಶಿಸಿದೆ; ಆದರೀ 'ಕಾಳಾಂಜರ' ಪುರವಾವುದೋ? ಈ ಶಾಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋವಿದೇವನ ನೆಲೆವೀಡಾದ 'ಮೂದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪ'ವು ಮಾತ್ರ ಕೊಪ್ಪಳದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೫ ಮೈಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೀಗ 'ಮಾದಿನೂರು' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಈ ಮಾದಿನೂರು ಬಿಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನೆಲೆವೀಡಾ ಗಿದ್ದಂತೆ¹⁷ ಕುಕನೂರಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೂ, ಕೌಲೂರ ವೊದಲಾದ ಇತರ ಅಪ್ರಕಾಶಿತ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾದಿನೂರಲ್ಲಿರುವ

14 ಈ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೂರೂ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

15 ಈ ಶಾಸನಗಳ ವಿಷಯ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು.

16 'ಗಡ್ಡಕಾ' ಅಂದರೆ ಗಡಿಗೆ ಎಂದರ್ಥ. 'ಗಡ್ಡಕ' ಅಂದರೆ ಸುವರ್ಣ ಕುಂಭ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಲೇಖಕನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ 'ಸುವರ್ಣ ಕುಂಭ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. (ತಿ.ತಾ.ಶ.)

17 E. C. XI, Chitaldrug 76 and XII, Shikarpur 97.

ತೈಲಪನದೊಂದು ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ಇದು ಅವನ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿದ್ದಂತೆ ಒಬ್ಬರು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.¹⁸ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪ', 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪಡೆ', 'ಮೊದೆಗನೂರು,' 'ಮೊದೆಯನೂರು,' 'ಮೊಲಿಯನೂರು,' 'ಮೊಲಿಗನೂರು,' ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಮೋದಿತಗ್ರಾಮ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯ 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪ'ದ ವಿಷಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಫ್ಲೀಟರೂ, 'ಅದು ನಿಜಾಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕೆ'ಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹⁹ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೯೨೯ನೇ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಸಂಶೋಧಕ ಶಾಖೆಯ ವರದಿ(Report)ಯಲ್ಲಿಯ ಚಾಳುಕ್ಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲದೇವನ (ಶ.ವ. ೯೪೭ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೦೨೫) ಕಾಲದ ೬೫ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ

"....ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ ದೇವರ್ ಮೊಲಿಗನೂರ ನೆಲೆವೀಡಿನೊಳ್ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತಮಿಟ್ಟು.."

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮೊಲಿಗನೂರ ವಿಷಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ²⁰: "As for the King's residence Moleganur, it is not known where the village was" ಎಂದು ಡಾ॥ ಎಂ. ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣರವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ 'ಮೊಲಿಗನೂರೂ' ಪ್ರಕೃತ ಶಾಸನಕ್ಕೆ 'ಮೊದೆಗನೂರಕುಪ್ಪ'ವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ!

ಈ ಶಾಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲೇ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವ ರೂಢಿಯು ಮಸುಳಿಸಹತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ (ಉದಾ:-ಸಾಲು ೬೧, ಸೀಷೆಯಿಂ; ೭೦, ಆರೈಯ್ಯೆಯಂ; ೭೧, ಸುಧಾಂಶು; ಇತ್ಯಾದಿ.) ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮುಂದೆಯೂ (ಉದಾ:-೭೨, ಪ್ರಿಯದಿಂ; ಕವಿತೆಯಂ ೭೩, ೭೨, ಭಾಗದಿಂದ, ಇತ್ಯಾದಿ) ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ಕೆಲಸಲ ಮೇಲೂ, ಕೆಲಸಲ ಕೆಳಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಏಕಾರ ಮತ್ತು ಏಕಾರಗಳದೂ ಇದೇ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಏಕಾರವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕಾರವು ಕೆಲಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಉದಾ:-ಸಾಲು ೫, 'ಭೂಪರದ ಏಕಿಂಗೆ'; ೪೮, ಮುವತ್ತಏಕಿಂಗೆತ್ತಲು ಹಾಡಲಗೆಏಕಿ ಚಳ್ಳಂಗೆಏಕಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ೫೯, ೬೦, ಕೊತ್ತೂರ, ಕೆರೆ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೇಫವೇ ಏನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಶಾಸನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾರವಂತೂ ಲೋಪವಾಗಿತ್ತು, ಏಕಾರವು ಕೊಂಚವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತಾದರೂ ಮಸುಳಿಸಹತ್ತಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಹತ್ತರನಿಯೋಗಾಧಿಪತಿ; ಎಪ್ಪತ್ತರ ಕಿಸುಮೊಳಲೊಂದು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಾಹತ್ತರ (೭೨)ದು ಯಾವ ನಾಡೋ?

18 ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೨, ಪುಟ ೧೮ ನೋಡಿ.

19 Fleet's Kan. Dyn. p. 487, An. 4, p. 485.

20 ಮೈಸೂರ ಆರ್ಕಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ೧೯೨೯, ಪುಟ ೧೪೦.

ಈ ಕೆಳಗಣ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನೋ ?

ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ (೫೨), ಹೊಲವೆರೆಎಮ್ಮೆ (೫೪), ಕಾತುರಹೊರೆ (೫೫), ಚಳ್ಳಂಗೆಱಿ (೫೮), ತಪ್ಪವರೆನೆ (೨೯).

ಈಗಣ ಬಂಗಾಲದವರ ಹೆಸರುಗಳಂತೆ: ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಮಹದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮುಂತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿರಬಹುದೆ ?

ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಆದಿತ್ಯ ಘಳಿಸಾಸಿರು ಎಂಬ ಹೆಸರು, ಮರಾಠಾ ಪಟವರ್ಧನರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುವಂತಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು 'ಗಂಞೆಯ ವಿಕೃತಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧೨ ಶುಕ್ರವಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಕೆಲವು ಅನ್ಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವತ್ಸರಗಳೊಡನೆ ಇದನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಲು ಗಂಞೆಯ ವತ್ಸರವು ವಿಕೃತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಂಶಯಿಸಿ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವರು: " ಶಕ ವರ್ಷ ೧೦೯೦ ಎಂದಿಗೂ ವಿಕೃತಿ ಸಂ|| ಆಗಲಾರದು. ಬರೆವಣಿಗೆನ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೀಗೆ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೇನೋ ? ಇದು ಶ.ವ. ೧೦೯೨ ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ತೇದಿ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೧೭೦ನೆಯ ಅಕ್ಟೋಬರ ೨೩ನೆಯ ತಾರೀಖು ಶುಕ್ರವಾರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ತಿಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ನಾ. ಭಾ.

